

ABSTRAKT

Rigorózní práce se zabývá pojetím evoluční tematiky ve školách a v učebnicích. Představuje školské systémy a kurikulární dokumenty Anglie, Skotska a České republiky, na základě kterých byla v těchto státech provedena analýza učebnic biologie, jež byla zaměřena na evoluční tematiku. Celkem bylo ve výzkumu zahrnuto 62 učebnic od 27 různých nakladatelů. Komparativní SWOT analýza těchto učebnic ukázala, že v Anglii, Skotsku a v České republice se zásadně odlišuje podání celého předmětu biologie, což se samozřejmě odráží i při interpretaci studované evoluční problematiky. V důsledku toho byl v České republice proveden dotazníkový průzkum, který mapuje vědomosti a osobní názory žáků druhého stupně základních škol, víceletých gymnázií a čtyřletých gymnázií. Výzkumu se zúčastnilo celkem 586 žáků. Bylo zjištěno, že v kontextu s evolučními procesy žákům dělají problémy i běžně používané biologické, resp. evoluční pojmy (tj. např. přizpůsobení organismů, vývoj organismů) a na druhou stranu někteří z nich dokáží bez problému definovat i složitější evoluční témata (např. neodarwinismus). Osobní názory žáku na problematiku evoluce jsou poměrně rozmanité. Někteří se o danou oblast vůbec nezajímají, jiní mají k evoluční tematice mnoho otázek. Některé dotazy jsou oprávněné, jiné vyplývají v podstatě z nepochopení evolučních principů. Na základě těchto získaných poznatků byly vytvořeny výukové materiály v podobě učebních textů, pracovních listů, prezentací a speciálních metodických příruček pro pedagogy. Tyto materiály svým obsahem navazují na různá biologická témata (např. ekologie, genetika, etologie). Mají tak pomoci přispět ke komplexnějšímu porozumění evolučních zákonitostí.